

Handlingsplan for å fremme vennskap og fellesskap- forhindre mobbing i Møllefossen barnehage

Handlingsplanen retter seg både til ansatte og barnas foreldre i Møllefossen barnehage og har som formål å forebygge og stoppe mobbing, regulert etter Barnehagelovens kap 8, §§ 41, 42 og 43. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL>

Møllefossen barnehage har følgende visjon:

GOD OMSORG

Hvert enkelt barn skal legges merke til og tas på alvor.

PERSONLIG UTVIKLING

Hvert enkelt barn skal utvikle sitt eget jeg og få et positivt selvbilde

SPRUDLENDE LIVSGLEDE

Hvert barn skal ha rike muligheter til å utvikle seg sammen med andre i en lystbetont og lekpreget hverdag

Vårt barnesyn:

«Barn er fra fødselen av tenkende, likeverdige og selvstendige individer med evne og lyst til å medvirke i sin egen hverdag.»

Måten vi blir møtt på som barn, vil følge oss videre i livet, derfor er vi bevisst på at barna skal møtes på følelsene sine slik at de utvikler en god kontakt med seg selv og opparbeider seg en god selvfølelse. Fram til seksårsalderen er det barnas emosjonelle intelligens (EQ) som utvikles.

Som barnehage vil vi:

- støtte og anerkjenne barnas egne intensjoner.
- ta barna på alvor til enhver tid, så hver enkelt opplever å bli lyttet til, respektert og forstått.
- være mer opptatt av å finne muligheter enn å sette begrensninger i arbeidet med barna.
- legge vekt på å være tydelig voksne som våger å være ærlige og åpne, på en ikke-krenkende måte.
- møte alle barn med undring.

- møte barna på en likeverdig- men ikke likestilt måte. Vi som voksne har ansvar i relasjonen.
- være aktive lyttere og stimulere barnas språk

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Jf. Barnehageloven §1 og §3, Grunnloven §104 og FNs Barnekonvensjon art. 12 nr. 1.»

«Barns synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.»
(Fra kapittel 4. Barns medvirkning, rammeplanen 2017, s. 27).

For oss betyr dette at:

ALLE HAR EN STEMME – og ALLE HAR RETT TIL Å BLI HØRT – enten stemmen (det barna uttrykker) er verbal eller nonverbal, og at vi som voksne må ta ansvar for at alle barn blir møtt der de er.

Bakgrunn for handlingsplanen

Nytt kapittel VIII i barnehageloven innfører strengere og tydeligere regler som skal sikre at alle barn har det trygt og godt i barnehagen. Disse bestemmelsene gjelder fra 01.01.21. Barneombudet refererer til forskning som viser at mellom 8 og 12 prosent av barnehagebarna opplever mobbing i form av utestenging, plaging og liknende. Endringene i barnehageloven krever at barnehagene jobber systematisk for å forebygge mobbing og annen krenkende oppførsel, og at de skaper et godt miljø der alle barn trives. Rammeplanen stiller krav til dette, men nå er det lovfestet og forpliktelsene er utdypet. Ny §9 i barnehageloven stiller krav om at barnehagen har internkontroll for å sikre barna et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

§ 41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider med barna, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreeren skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte.

Mål og kjennetegn på et trygt miljø for barna

Mål:

- Alle barn har minst en venn
- Barna opplever tilhørighet i et positivt fellesskap
- Barna har redskaper for å kunne løse konflikter på egen måte
- De voksne tar ansvar ved å gripe inn om de ser at barn plager hverandre og setter konkrete ord på det de faktisk ser.
- Gode lekemiljøer kan ses og høres.
-

Kjennetegn:

- Alle barn har miljøer med vennskap og sosial støtte, og opplever positive relasjoner til voksne, jevnaldrende og yngre.
- Alle barn opplever mestring. Kravene barna utsettes for er rimelige ut fra den enkeltes forutsetninger og muligheter.
- Alle får mulighet til engasjement og være med på å påvirke sin egen hverdag og sine omgivelser.
- De voksne snakker med barna om at plaging ikke er akseptabelt, snakker direkte med barna og møter blikkene deres, er tydelig i sitt budskap
- De voksne «bryr seg» om ALLE barna i barnehagen og møter dem med varme og en autoritativ væremåte.

- Barna blir sett og anerkjent av tilstedeværende voksne.
- Felles opplevelser på avdeling og på tvers som gir barna fellesskap.
- Lekende samspill og lek prioriteres ved planlegging og tilrettelegging.
- Pedagogene har mest mulig tid sammen med barna i løpet av dagen.
- Tilbakemeldingskultur blant de voksne, de er villige til å diskutere sitt syn på barn og å endre sin pedagogiske praksis.
- De voksne tenker seg grundig om før de avbryter barns lek.
- Det er på plass en handlingsberedskap som gjør de voksne i stand til å møte utfordringer på en måte som ivaretar barn som likeverdige individer.
- Det satses på kunnskap gjennom systematisk opplæring og utvikling av relasjonskompetanse.
- Foreldrene får god informasjon fra barnehagen og medvirker ved samarbeid og god kommunikasjon.

Definisjoner

Psykisk helse- En tilstand av trivsel og velvære der hvert enkelt individ kan virkeliggjøre sitt eget potensial, mestre normale utfordringer i livet, arbeide produktivt og fruktbart og være i stand til å bidra til samfunnet rundt seg (WHO)

Krenkende atferd- Direkte handlinger og verbale uttrykk, for eksempel mobbing, vold, trakassering, diskriminering, mot en annen. Også indirekte krenkelser som utestenging isolering eller baksnakking. Utestenging omfattes her om det er gjentatte handlinger mot samme barn

Mobbing- Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull deltaker i fellesskapet
Når barn og unge utsettes for mobbing får de ikke oppfylt sin rett til medvirkning på lik linje med de andre.

Barns medvirkning- Barn og unge har rett til å bli hørt og tatt på alvor, uavhengig av om voksne ikke forstår eller kjenner igjen det som formidles. Dette er nedfelt i barnekonvensjonen artikkel 12: *«Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med deres alder og modenhet.»*

Dette betyr at barnets subjektive opplevelser også knyttes tett sammen med barns medvirkning. De skal ikke bare bli hørt, men deres synspunkter skal få konsekvenser og ha en betydning.

Relasjonskompetanse- Relasjoner der den ene av to parter er profesjonell utøver av omsorg. En kunnskap man innehar ved utdanning og personlig egnethet. Kompetanse innebærer at kunnskap omsettes til praktisk handling. Den voksne har alltid ansvar i relasjonen.

Inntonning- se etter barnets initiativ i handling, hva det sier eller hvor barnets blikk er festet. Være nysgjerrig på hvordan barnet har det.

Følelsesbevissthet- Handler om at vi kjenner igjen en følelse i kroppen og med tanke «hva skjer med meg her og nå». Sette ord på følelsene for seg selv eller hjelpe barna til å sette ord på dem.

Delaktighet- Hvert enkelt barns mulighet til å bidra aktivt, og at de oppmuntres til å gjøre det.

Demokratiske prosesser- alle barn får gjøre sin stemme hørt og får uttrykke seg gjennom den uttrykksformen som passer dem best.

Inkluderende læringsmiljø- Barna er avhengig av at voksne legger til rette for inkluderende læringsmiljøer, der den enkelte opplever seg selv som en betydningsfull deltaker. I inkluderende læringsmiljøer definerer ikke de voksne barns handlinger som ondsinnede, eller veileder sårbarhet med «skjerp deg». De voksne er ansvarlige for å forebygge mobbing, avdekke de sosiale prosessene som har tatt ville veier, stoppe uønsket atferd og følge opp der vi ser barn trenger ekstra veiledning i å håndtere både egne og andres følelser.

Samarbeid- Handler om å gjøre noe sammen eller finne ut av noe sammen mot et felles mål.

Fellesskap- innebærer at hvert barn føler seg som en del av gruppen og det sosiale livet i barnehagen.

Rollemodell- en person vi identifiserer oss med, ser opp til

Selvfølelse- for det første bevisstheten om meg selv, mine evner, tanker, følelser, behov, lyster og drømmer. For det andre handler det om aksept for det jeg vet om meg selv. En person med sunn selvfølelse aksepterer seg selv, nøyaktig slik man er.

Forebyggende arbeid

En autoritativ voksen som finner balansen mellom varme og grensesetting, gir trygghet og gode rammer, er en forutsigbar voksen. En varm og grensesettende voksen er nødvendig i et forebyggende arbeid mot mobbing. I barnehagemiljøer med passive voksne, der de voksne ikke handler når barn erter, utestenger eller er ufine med hverandre, kan det lett oppstå mobbing. Ingen kan hindre uønsket enkeltepisoder, men varme og grensesettende voksne vet hvordan episodene skal håndteres på en god måte og forhindre at det utvikler seg til mobbing. Barn klarer ikke selv å komme ut av en negativ samspillsirkel. Voksne må hjelpe barna til å komme ut av en ond sirkel ved å forsterke positiv atferd. Barn kan ikke oppdra seg selv. Sosial kompetanse læres gjennom gode rollemodeller.

En god voksen i Møllefossen:

- Er tilstedeværende og fokusert, oppholder seg der barna er.
- Sørger for at alle barna blir sett i leken, for å skape trygghet.
- Er observant og leser barnas blikk, samt evner å se bak «fasaden» og handlingen.

- Tenker at barn med uønsket atferd ikke er vanskelige, men barn som har det vanskelig
- Kan være deltakende i lek, støtter og bidrar, men evner også å se når det er lurt å trekke seg ut.
- Legger til rette for ulike typer lek, støtter dem vi tenker har liten lekekompetanse.
- Opptrer som et støttende stillas og gir barna utfordringer de mestrer.
- Legger til rette for barns medvirkning ved pedagogisk dokumentasjon.
- Er støttende til stede når barna bygger relasjoner, deltar i samspill og tilegner seg og videreutvikler ferdigheter som gjør samhandlingen mellom dem trygg og positiv.
- Evner å reflektere rundt egen praksis og å gi tilbakemeldinger til andre.

Samarbeid barnehage- hjem

De voksne (personalet og foreldre) har felles ansvar for å:

- fange opp når barn opplever avvisning eller plaging av andre, se etter mønster
- være sammen med barna for å få med seg det som skjer mellom dem
- være en trygg voksen i relasjonen, slik at barna møtes på en likeverdig, men ikke likestilt måte
- sette ord på de følelser barna viser og for å hjelpe dem til selv å sette ord på det de føler
- samarbeide med hverandre til beste for alle barna

Målet vårt er at foreldrene skal ha god oversikt og innsyn i hvordan barnet har det i barnehagen. Foreldrene skal gis mulighet til å komme med innspill, og være trygge på at ønskene deres blir tatt på alvor. Ved levering og henting i hverdagen har vi gode muligheter for å utveksle opplevelser og informere om planer og aktiviteter vi har gjort.

«Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling (Rammeplanen, s. 29)

Forebyggende arbeid i hjemmet

Foresatte er barnas viktigste rollemodeller og må være varsomme med hva de sier og uttrykker, når barn er til stede. Det er viktig at foresatte er engasjert i arbeidet med trivsel og trygghet i barnehagen, samt det å bygge opp et inkluderende fellesskap. Barnehagen informerer og ansvarliggjør foresatte i forhold til deres ansvar. Dette skal gjøres på foreldremøte, i foreldresamtaler og gjennom jevnlig dialog, foresatte skal informeres om denne handlingsplanen.

Foresatte kan drive forebyggende arbeid ved å:

- Være engasjerte i egne og andres barn, Inviter gjerne barn med hjem
- Hilse og prate med barn og foreldre du møter i barnehagen
- Støtte opp under barns vennskap ved å vise at du liker barnets venner og prater med dem
- Være gode rollemodeller, som snakker fordelaktig og positivt om andre barn og deres foreldre i barnas påhør

- Være bevisste på å omtale barnehagen positivt og ta opp eventuelle negative episoder direkte med personalet.

Mobbeombud

Mobbeombudet er et lavterskeltilbud som skal hjelpe barn som ikke opplever et trygt barnehagemiljø.

De gir råd og veiledning til foreldre/foresatte og barnehager slik at barnets rett til et trygt og godt barnehagemiljø ivaretas.

"Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette."
(Utdrag fra Rammeplanen).

Jobber å sikre rettighetene etter følgende regelverk:

- Barnekonvensjonen
- Barnehageloven
- Rammeplan for barnehager.

<https://viken.no/tjenester/skole-og-opplaring/elev-larling-og-mobbeombud/barn-i-barnehage/>

Avdekking: hva gjør vi for å avdekke?

Krenkende og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage. Personalet må ha felles forståelse for hva krenkende atferd og mobbing medfører. Det er viktig å være observant på endringer av barns atferd. Det kan være tegn på at noe er galt. Et tett samarbeid mellom barnehage og hjem gjør det lettere å fange opp endringer i barns atferd.

Nedenfor er tiltak vi i Møllefossen barnehage benytter for å avdekke og forebygge krenkende atferd:

- Teammøter og urt møter brukes til å drøfte enkeltsaker
- Observasjon av lek inne og ute
- Tellevakt med vest i uteleken, dette er en voksen som til enhver tid i uteleken følger med på om alle barna har det bra.
- Det jobbes kontinuerlig med verdier og holdninger for å skape en felles forståelse i personalgruppa.
- Tett samarbeid mellom avdelinger og med foreldre, som betyr dialog og respekt for hverandres opplevelse.
- Tema i samlinger og barnesamtaler på Barkebiller og Skaulopper

- For å sikre god voksentetthet settes det inn vikar ved sykdom og vi minner hverandre på å være der barna er- til enhver tid.
- Observasjon av lek og samspill
- Personalet håndterer konflikter og vurderer fortløpende sin inngripen.
- Ta barna på alvor ved å sette ord på det vi ser og møte dem på følelsene sine.
- Personalet er tett på leken.
- Anerkjenn barnas opplevelser og forsøke å forstå barns sosiale liv.

Rutine Handlingsplikt/aktivitetsplikt

På PBL Mentor har vi rutiner for hva som skal gjøres- helt konkret:

1. **Mobbing og krenkende atferd mot barn-** Rutinen skal sikre at barnehagen ivaretar barn dersom de utøver eller blir utsatt for mobbing, vold eller andre krenkende handlinger. Rutinen skal også sikre at vi ivaretar aktivitetsplikten.
2. **Makt og tvang-** Rutinen skal bidra til å sikre at vi er bevisste egne handlinger slik at vi ikke utsetter barna for makt eller tvang i barnehagen
3. **Psykososialt barnehagemiljø-** Rutinen beskriver hvordan vi jobber for å fremme trivsel og et godt barnehagemiljø

Vedlegg til arbeid med oppfølging og aktivitetsplikt ligger under disse rutineene og kan hentes direkte ut derfra.

1. Mal for plan om aktivitetsplikt i barnehage
2. Notat vedrørende krenkende atferd
3. Observasjonslogg

«Mobbing er et resultat av, eller foregår på grunn av, utydelige voksne.»

Nuria Moe